Газета издается на балкарском языке с 1924 года.

Интернет-версия: zamankbr.ru

ЗАМАН

Геюрге кюн, 25 сентябрь, 2018 жыл

№118 (20539)

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ ВРЕМЯ ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ТЮБЕШИУ

Ёсюп келген тёлюню Ата журтубузну керти патриотлары болургъа, аны бирлигин, иги адет-тёрелерин сакъларгъа къадалып юйретирге тийишлиди

Россейни Президентини Шимал-Кавказ федерал округда толу эркинликли келечиси Александр Матовников округну субъектлеринде акъсакъалланы советлерини келечилери бла тюбешгенди. Ушакъны кезиуюнде ёсюп келген тёлюню юйретиуде властьны бла жамауатны араларында байламлыкъланы кючлеуню мадарлары белгиленгендиле.

Жыйылыуну ача, Александр Матовников тема артыкъда магъаналы болгъанын чертгенди, бютюнда тюрлю-тюрлю кючле регионда жашагъан халкъланы, динлени келечилерини араларында бир бирни кёрюп болмауну ниетлерин жаяргъа кюрешген кезиуде. «Къаугъаны бизни культура энчиликлеribизге, намыс, дин хазнабызгъа таянып ачаргъа умут этедиле. Бу къужур ишле ёсюп келген тёлюню тюз жолдан тайдырыугъа бурулундула. Келерини бузукъчу ниетлерин толтурур мурат ёла жаш адамланы социальный сетьлени болушлукълары бла бир бирлерине къозутуп, аманлыкълагъа тартыргъа умут этедиле. Быллай болумда власть эм жамауат биригирге, бу къужур ишлеге къажау турургъа керекдиле»,-дегенди полпред.

Къорксуулу шартланы алгъадан билип, аланы болдурмазгъа кереклисини юсюнден баргъанды сёз. Анда уа граждан обществону баш институтларындан бири акъсакъалланы советлерини магъанасы улуду. «Шимал Кавказда таматаланы акъсыллары, жашау сынауларына хурмет уллу болгъанды. Аланы сёзлери законнга саналгъанды, бютюнда жаш тёлюге. Регионланы башчыларында акъсакъалланы советлери къуралгъандыла, ветераннланы советлерини регион бёлюмлери тиридиле, Терк къазакъ аскер обществода уа таматаланы совети барды. Шимал-Кавказ федерал округну Жамауат советини къаумунда да старейшиналаны совети ишлейди»,-деп белгилегенди Александр Матовников.

Аны айтханына кёре, ата-бабаларыбызны адет-тёрелерине таяна, жаш тёлюню Туугъан журтубузну патриотлары болургъа, бирликни сакъларгъа, кёп миллетли Шимал Кавказны халкъларыны намысларына кертичи болургъа юйретирге тийишлиди.

Шимал-Кавказ федерал округну Жамауат советинде старейшиналаны советини башчысы, РФ-ни Жамауат палатасыны келечиси, «Бизни Осетия» миллетле аралы жамауат къымылдауну башчысы **Вячеслав Лагкуев**, КъМР-ни Башчысында Жамауат советни, КъМР-ни Жамуат палатасыны келечиси, «Орус тарыхны бла культураны «Вече» обществосу» жамауат организацияны таматасы **Анатолий Канунников**, СКФО-ну Жамауат советинде старейшиналаны советини келечиси, Къарачай-Черкес Республиканы Жамауат палатасыны башчысыны орунбасары, Аш-азыкъ, туризм эм сервис индустрияны колледжини директору **Виктор Китаов**, Терк къазакъ аскер обществода таматаланы советини председатели **Виктор Картушин** да жыйылыуда сюзюлген соруу бла байламлы кеслерини юомларын айтхандыла.

РФ-ни Президентини Шимал-Кавказ федерал округда толу эркинликли келечисини округну субъектлеринде акъсакъалларыны советлери бла тюбешиулерини дайым да бардырыргъа оноу этилгенди.

РФ-ни Президентини СКФО-да толу эркинликли келечисини пресс-службасы.

Законопроект

Улутхачыладан сыйырылгъан ахчаны пенсиячылагъа къоратыргъа таукелленипдиле

РФ-ни Къырал Думасы «Единая Россия» партияны депутатлары хазырлагъан законопроектни биринчи окъулууда къабыл кёргенди. Анда сёз сюдню оноуу бла коррупциячыладан, улутхачыладан сыйырылгъан ахчаны Россейни Пенсия фондуна бериуню юсюнден барады.

Бу предложениясны быйыл 20 августда партияны Генеральный советини бла «Единая Россияны» фракцияларыны таматаларыны совети бирге бардыргъан кенгешде партияны Генсоветини башчысы, Федерация Советни вице-спикери Андрей Турчак этген эди. «Коррупциячыланы, улутхачыланы ачхалары, аладан сыйырылгъан ырысхы да тюзюнлей Пенсия фондха берилирине къаты болургъа борчлубуз», -деген эди ол кенгешден сора.

Алай бла законопроект биринчи окъулууда къабыл кёрюлгенди. Анда РФ-ни Пенсия фондуну бюджетин толтурургъа жарагъан жерлени тизмеси кенгертиледи. Ол санда коррупция, улутхачылыкъ бла байламлы аманлыкъла этгенледен сыйырылгъан ахчаны, аланы ырысхыларын сатхандан тюшген файдаланы да фондха берирге керекликси белгиленипди. Ызы бла ол страховой пенсиялагъа къоратыллыкъды. 2019-2024 жыллада бу ахчаны ёлчеми 1,8 миллиард сомгъа жетериги белгиленеди. Документ кючюне келир жыл 1 январьдан кирирге боллукъду.

«Единая Россия» партияны фракциясыны башчысыны орунбасары Андрей Исаевни айтханына кёре, проект къабыл кёрюлгени бла Бюджет кодексге тюзетиуле кийирилликдиле. «Анда коррупция, улутхачылыкъ бла байламлы аманлыкъла этгенледен сыйырылгъан ахчаны РФ-ни Пенсия фондуна бериллиги, ахча страховой пенсияланы тёлеуге къоратыллыгъы жазыллыкъды»,-дегенди ол.

«Единая Россия» партияны пресс-службасы.

Тирлик жыйыу

КЁЗ КЪУУАНДЫРГЪАН АРИУ, ТАТЫУЛУ АЛМАЛА

Къабарты-Малкъарда терк айныгъан терек бахчачылыкъда урунгъанлагъа тирликни алгъаракъ жыйып башларгъа тюшгенди. Быйыл жемишлени тюрлю-тюрлю сортларындан 200 минг тонна алыргъа мурат этиледи. Жайны узуну алагъа тийишлисича къаралгъанды: буздан, желледен да сакъларгъандыла.

Тик жерледе будайны бла нартюхню ёсдюрюрге къыйын болса да, терек бахчалыкъгъа ала аламат келишедиле, таза хауасы уа жемишлеге биётюн себеплик этеди. Мында орналгъан предприятияладан бирини «Сады Баксана» бириги ню баш агроному Мурат Кантлоков айтханнга кёре, мюлкде иги сурам болгъан, ариу, татыулы «Голден», «Гала», «Гренни-Смит», «Фуджи» сортладан кюн сайын 60 тонна алма жыйылады. Ишлерге жууукъ элледен мингнге жууукъ адам келеди. Ала алманы улусун, гитчесин да жеринде айырадыла. Ол заманны, кючню да аяргъа болушады.

- Иш хакъыбыз игиди, артыкъ къыйналмайбыз. Кёзюнг къуананнган бай тирликни жыйсанг, арыгъанынг да билинмейди, - дейди алма жыйгъанладан бири Светлана Шарданова.

Къабарты-Малкъарда терк айныгъан терек бахчаланы ёсдюрюп башлагъанлы он жыл болады. Ала жерге тюшгенлеринден сора экинчи жыл окъуна тирлик берип башлайдыла. Хауа болум, къанатлыла, къурт, къумурсхала да хата салмазча аула, сугъарырча система да тартылады, тиийшли препаратла себиледиле. Желни, жауунланы къатылыгъын, къачан эмда къайсы жанындан ургъанларын мында кеслерини метеостанциялары билдиреди. Ол материалланы компьютер жарашдыргъандан сора тереклеге суу неда дарман себерге керек болгъанын билебиз. Жемишле бузулмай турурча, ол санда витаминлерин, микроэлементлерин да сакъларча, предприятияны кесини уллу холодильниги барды.

- Быйыл 22-23 минг тонна тирлик жыяргъа муратлыбыз. Алмаларыбыз ариу, татыулу болурча кёп кюч салгъанбыз. Продукциябызгъа жыл сайын сурам ёсе баргъаны къуандырады, - деп билдиреди мюлкню план эм финасла жаны бла бёлюмюню таматасы Михаил Скрипачёв.

Бюгюнлюкде республика терк айныгъан терек бахчачылыкъ бла алчы регионланы санына киреди. Уллу тирлик алгъан садла отуздан артыкъ бардыла. Ала продукциларын къыралны рынокларына, ол санда Хабаровск крайгъа, Москвагъа эм Санкт-Петербургга ашырадыла .

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Юч жюзден артыкъ миллион банка хазырларыкъдыла

КъМР-ни Эл мюлк министерствосундан билдирген-лерине кёре, былтырны бу заманы бла тенглешдиргенде, мирзеуден тирлик алты процентге аслам жыйылгъанды. Арт юч жылда ол миллион тоннадан аз болмагъанды.

Нартюх 10,5 минг гектарда орулгъанды, бир гектардан 52 центнер чыкгъанды. Ол былтырдан алты процентге кёпдю. Быйыл республиканы промышленность предприятиялары 225 миллион банка консерва жарашдыргъандыла. Анга битеу да 108 минг кёгет хазыр этилгенди.

Бу кюнледе жашил къудоруну жарашдырып бошагъандыла, энди нашаны, помидорну эм томат пастаны консервациясы барады. Бу продукциядан 330 миллион банка чыгъарыллыкъды. Ол озгъан жылдан алты миллионнга кёпдю.

Республикада 24 700 тонна жемишни сакъларча тогъуз база бите турады. Алай бла жылны ахырына, бусагъатда болгъан 22 объектни да саласакъ, алада 190 мингден аслам тонна сыйыныырыкъды.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

ПАРЛАМЕНТ

Эл мюлкде отуз жыл урунгъан инсанланы страховой пенсияларын 25 процентге кёбейтирге алланнган предложенияла

КъМР-ни Парламентини президиумуну жыйылыуунда жыйырмагъа жууукъ соруу сюзюлгенди.

Ол санда «КъМР-де гитче эм орталыкъ бизнесни айныжорукълары федерал излемлеге тийишлиликде тюрлендириледиле.

«КъМР-де къырал къуллукъланы юсюнден» республикалы законну 9-1-чи статьясына Парламентни жыйылыуунда тинтилликдиле.

Депутатла федерал законланы проектлерине бла регионлада коллегаларыны башламчылыкъларына да

тыу» республикалы законну 14-чю статьясына тюзетиулеге къаралгъанды. Экономика, инвестиция эм предпринимательство жаны бла комитетни башчысы **Заур Апшевни** айтханына кёре, гитче эм орталыкъ бизнесни предприятияларына къырал болушлукъ бериуню эмда «КъМР-де туберкулёзгъа къажау ишни къурауну юсюнден» законну 11-чи статьясына тюзетиуле сюзюлюп, депутатлагъа эмда жууаплы органлагъа берилгендиле. Ала этген предложенияла бла эсгертиуле жыйыщдырылып, законланы проектлери ызы бла къарагъандыла. Президиум РФ-ни Къырал Думасы быйыл 19 июльда биринчи окъулууда къабыл кёрген «РФ-ни пенсияны тохтащдырыуну эм тёлеуню юсюнден бир-бир законодательный актларына тюрлениуле кийириуню юсюнден» 489161-7 номерли законну проектин тинтип, Къырал Думагъа анга тюзетиулени берирге оноу этгенди.

Социальный политика, урунуу эм саулукъ сакълау комитетни башчысы **Хусейн Кажаров** законопроект биринчи окъулууда сюзюлгенде КъМР-ни Парламенти аны къабыл кёргенин чертгенди.

- Анга РФ-ни инсанларыны къолайлыкъларын игилендириуге, жашау ёмюрлерин кёбейтиуге, жаш тёлюню эм пенсия жыл саннга жеттенлени иш бла жалчытыугъа, тиширыула пенсиягъа чыкъгъан жыл санны азайтыугъа, кёп сабийли аналагъа болушлукъ бериуге бурулгъан къошакъ мадарла кийирилген эдиле. Битеу бу предложенияла уа РФ-ни Президенти Владимир Путин быйыл 29 августда жамауатха этген обращениясда бар эдиле.

Экинчи окъулууда сюзюлюню аллында уа профильли комитет законнга тюзетиулени хазырлагъанды. Ол санда тиширыула пенсиягъа чыкъгъан жыл санны 60 жылгъа дери азайтыуну эмда эл мюлкде 30 жыл ишлеген инсанланы страховой пенсияларын 25 процентге кёбейтиуню юслеринден предложенияла этилгендиле,-дегенди ол.

КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

ТЮЗЕТИУ

Къаугъаны башламчылары жууапха тартыллыкъдыла

«Заман» газетни быйыл 20 сентябрьде чыкъгъан номеринде РФ-ни Следствие комитетини КъМР-де следствие бёлюмюнден бизге берилген билдириуде «Къан жолда сермешни 310-жыллыгына аталгъан акциягъа къатышхан атлыла Кёнделен элде тохтатылгъандыла» деп жазыла эди.

Болсада ведомство хапар бериуюне тюзетиуле кийиргенди. Анда белгиленнгенича, быйыл 18 сентябрьде Кёнделен элни тийресинде къаугъа болгъанды. Аны кезиуюнде право низамны сакълар, тюйюшню болдурмазючюн алайгъа КъМР-де МВД-ны эмда РФ-ни миллет гвардиясыны аскерлери кийирилгендиле.

Пресс-релизде айтылгъаныча, къаугъаны башламчыларыны атлары белгили болуп, алагъа уголовный ишле ачыллыкъдыла.

Билдириу

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини депутатларыны эслерине

2018 жылда 27 сентябрьде Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини кезиулю жыйылыуу боллукъду. Ол **сагъат онда** башланырыкъды.

КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

КОНФЕРЕНЦИЯ

Врачлагъа, студентлеге да хайырлы сёлешиу

Бу кюнледе «Синдика» къонакъ юйде «Сабийле – миллет байлыгы» деген регионла аралы илму-практика конференция бардырылгъанды. Анга Шимал-Кавказ федерал округдан, ЮФО-дан бек иги сабий врачла эмда Санкт-Петербургдан келген экспертле къатышхандыла. Ол балаланы гитчеликлеринде ауругъанарыны сыйтауларына жоралангъанды. Кеси да эки кюнню ичинде ишлегенди. Аны кезиуюнде Санкт-Петербургдан, Ставрополь крайдан келген сабий докторла, профессорла республиканы сабий клиника больницаларында, поликлиникаларында ишлеген врачлагъа эмда КъМКУ-ну медицина факультетини студентлерине лекцияла окъуъгъандыла, мастер-классла кёргюзтгенديле.

Конференция КъМР-ни Саулукъ сакълау министерствосуну башламчылыгъы бла къуралгъанды. Анга КъМКъУ, Санкт-Петербургну эмда Север-Запад регионну медицинада ишлегенлерини союзу, дагъыда Санкт-Петербургну бла Къабарты-Малкъарны «Россейни педиатрларыны союзу» регионла аралы жамаат организацияларыны бёлюмлери, «Гебенек сабийле» жандауурлукъ фонд да къатышхандыла.

-Санкт-Петербургну къырал академиялы сабий медицина институту бла эртденди бери байламлыкъла жюрютебиз. Бизге тюрлю-тюрлю жаны бла специалистле дайым да келип тургъандыла. Керек заманда биз да алагъа телефон, скайп бла сёлешип, консультация жаныбызны штатда болмагъан педиатры Елена Булатова эттенди. Биз а кесибизни жаныбыздан конференцияны экинчи кесегин къурагъанбыз. Бери СКФО-дан, ЮФО-дан, Санкт-Петербургдан профессорла, доцентле келгенديле. Ала докладла эттенديле,- дегенди КъМКъУ-да сабий аурулары, акушерство эм гинекология кафедраны таматасы, профессор Жетишланы Рашид.

Андан сора да, конференция республикада ишлеген сабий врачланы усталыкъларын кётюрюге, бир бирлерине сынаулярындан юйюш этиуге эмда жанны байламлыкъла къурауга да жораланды. Елена Булатова уа бек алгъа аны бери чакъыргъанлагъа ыспас этгенди. «Бек ыразы болуп келгенме бери. «Сабийлеге болушуу» программа бла ишлейбиз. Бизге бек къыйын саусуз балачыкъланы келтиреديле, аланы бирине да угъай демейбиз. Санкт-Петербургну педиатрия медицина институтуну атындан сёлешгениме да ёхтемлененме»,-дегенди ол.

Андан сора да, Булатова больницаланы ишлерине къараргъа ыразы болгъанын билдиргенди. Шимал Кавказ регионда сабийлеге багъыу жаны бла ахшы кёрюмдюле болгъанларын да белгилеп, «Санкт-Петербургну медицина школу – Россейни врачларына» деген программаны да жашауугъа сингдирилгенин айтханды. «Борчларыбыз бек улудула. Аланы жетишимли туталурбуз деп ышанама»,-дегенди Елена Марковна.

Конференцияны ишине КъМР-ни саулукъ сакълау министрни орунбасары Беслан Назранов да къатышханды. Ол жыйылыуну темалары студентлерибизге, врачларыбызгъа да бек хайырлы боллугъун чертгенди сёзюнде. Ала уа кертиси бла да бек магъаналы эдиле: «Сабийлени къагъанакъ заманларында ашлары», «Сабийледе ёпке ауруула, аланы болдурмауну жоллары эмда амаллары», «Заманларындан алгъа туугъанчыкъланы саулукълары эмда аланы жашауларын игиленديريю жоллары», «Перинатал энцефалопатия», «Аллергия аурууланы профилактикасы» эм башхала.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Суратланы автор алгъанды.

Фестиваль

АДАБИЯТНЫ КЮЧЮ БЛА САЛЫННГАН ЖАРАШЫУЛУКЪ КЁПЮРЛЕ

Озгъан ыйыкъда Ставрополь крайны Курск районунда Шимал Кавказны жазыучуларыны «Шуёхлукъну шауданлары» деген фестивальлары болгъанды. Бу жол бла ол ючюнчю кере бардырылады. Аны ишине Шимал Кавказны жазыучуларыны келечилери къатышхандыла. Бизни республикадан тёртеулен бар эдик:

Район арагъа жеттенибизде, бизден сора да, башха республиканы келечилери келип тура эдиле. Бизге району администрациясыны башчысыны орунбасары, билим бериу управленияны таматасы, район библиотеканы къуллукъчулары тюбедиле. Бу жерлени юсюнден кёп хапар айтдыла.

Ингир ала фестивальныачыуу болгъанды. Бу ишни къурагъан Ставрополь крайны Жазыучуларыны союзуну председатели Александр Иванович Куприн келген къонакълагъа алгъыш сёз айтханды.

- Быйыл биз ючюнчю кере жыйылабыз. Хар жолдан къонакъланы санына кёшула барады. Ол ишуаныырчады. Нек дегенде жазыучуланы миллетле араларында шуёхлукъну кючлеуде борчлары улуду. Ала жазыу ишлеринде анга энчи эс бурсунла. Андан сора да, адамла бла жолугъургъа, ангыларыбыз ишлерибизни тыйгылай, - дегенди Александр Иванович.

Экинчи кюн а жазыучула, кауум-къауум болуп, районну эллерине баргъандыла. Мен а ючюнчю кюн Балтийск ауула болдум. Школ аллында, кенг майданда, эллни оночучулары туз-гыржын бла тюбедиле. Устазла, школчула, эллни адамла да кёп эдиле. Алайда къонакъбайла, къонакъла да кёп алгъыш сёзле айтдыла. Ызы бла маданият юйню уллу отоуна ётдюле. Адам кёпден аякъ басар жер окъуна жокъ эди.

Биринчиден, школчула сахнагъа чыгъып жырладыла, тепседиле. Андан сора сёз келгенлеге жетди. Хар жазыучу чыгъармаларыны юслеринден айтдыла. Бири назмула окъуду, экинчиси жыр айтды. Кезиу манга жеттенде, таулуланы юслеринден хапарладым. «Биз Малкъарны билебиз. Минги тау тийресинде болгъанбыз, Чегем чучхурланы да кёргенбиз. Аламат таулу ашарыкъла бла да сыйланнганбыз. Сейирлик, жомакълы жерле», - дегенле да чыкъдыла.

Биргеме таулу жырла зятте баргъан эдим. Ала айтыла тебиргенде, абаданла, арагъа чыгъып, вальс, танго тепседиле. Ызы бла соруула башландыла. Жыйылгъанла жашау, чыгъармачылыкъ жолларыбызны юслеринден билирге сюйдюле. Биз да алагъа жууап эте, кеси жаныбыздан совет, орус жазыучуланы юслеринден сордукъ. Соруularына, жууапларына тынгылай, адамла китапха, окъуугъа уллу эс бургъанлары кёрюнюп тура эди.

Дагъыда анда неге эс бурдум? Хар школда музей барды. Алада уа эли тарыхы бла байламлы кёп зат кёребиз: фронтдан келген письмоладан башлап эльни атын иги бла айтдыргъан жашларыны, кызыларыны суратларына, аланы юслеринден хапарлагъа дери. Бир бирибиз бла ушакъдан тюбешиуде болгъан эки жаны да уллу зауукъулукъ алдыла. «Кёпден бери да бизде быллай сейирлик жыйылыу болмагъан эди», - деп, эллине бизге ыразылыкъларын билдирдиле.

Шабат кюн а крайны байрамы бола эди. Район арада уллу къууанч къуралгъанды. Ара майданда сахнада кёп артистле жырладыла. Бизни жаныбыздан да къауум адам назму айтды. Ол санда Байтуугъанланы Исмайыл да. Ол Къайсыны назмусун окъуугъанда, тынгылагъанла анга къызыу къарс ургъан эдиле.

Жазыучу политикадан, жашаудан кенг турмай барыгъа керекди. Ол жазгъанла тартадыла халкъланы араларында кёпюрлени. Андан сора да, сабий эм миллет чыгъармалагъа уллу эс бурургъа тийишлиси чертилгенди. Поэт болгъан уллу сыйды. Аны унутургъа жарамайды. Ол фикир эди, фестивальны бла жоругъу да. Бу байрам жылданжылгъа бардырыла турлукъду.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

Документле

Урван тийрени айырыу комиссиясыны председатели Кушхов Анатолий Хасановични къуллугъундан эркин этиуню юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясыны

БЕГИМИ

2018 жыл 14 сентябрь №51/1-6 Нальчик шахар

«Россей Федерацияны гражданларыны айырыучу эркинликлерини эмда референдумгъа къатышыргъа праволарыны баш гарантияларыны юсюнден» 2002 жылда 12 июнюда чыгъарылгъан 67-ФЗ номерли Федерал законну 28-чи статьясыны 7-чи пунктуна, «Къабарты-Малкъар Республикада Айырыу комиссияны юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы 2003 жылда 18 февральда 23-РЗ номерли Законну 2-чи статьясыны «е» пунктуна, «Къабарты-Малкъар Республикада жер-жерли айырыу комиссияланы юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы 2003 жылда 8 январьда чыгъарылгъан 1-РЗ номерли Законну 8-чи статьясыны 5-чи кесегине тийишлиликде Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясы **бегим этеди**:

1. Урван жер-жерли айырыу комиссияны председатели Кушхов Анатолий Хасановични болжал заманындан алгъа къуллугъундан эркин этерге, кесини энчи заявлениясына кёре.

2. Бу бегимни аламлы басма органлада кёргюзтюрге эмда «Интернет» информация-телекоммуникация сетьде Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясыны сайтында белгилергe.

Председатель **В.М. ГЕШЕВ**
Секретарь **Н.Л. БОНДАРЕВ**

Урван жер-жерли айырыу комиссиясыны оноучу къол кётюрюу правосу болгъан келечиси Кушхов Анатолий Хасановични къуллугъундан эркин этиуню юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясыны

БЕГИМИ

2018 жыл 14 сентябрь №51/2-6 Нальчик шахар

«Россей Федерацияны гражданларыны айырыучу эркинликлерини эмда референдумгъа къатышыргъа праволарыны баш гарантияларыны юсюнден» 2002 жылда 12 июнюда чыгъарылгъан 67-ФЗ номерли Федерал законну 29-чу статьясыны 6-чы пунктуну «а» подпунктуна, «Къабарты-Малкъар Республикада Айырыу комиссияны юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы 2003 жылда 18 февральда чыгъарылгъан 23-РЗ номерли Законну 2-чи статьясыны «е» пунктуна, «Къабарты-Малкъар Республикада жер-жерли айырыу комиссияланы юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы 2003 жылда 8 январьда чыгъарылгъан 1-РЗ номерли Законну 4-чю статьясыны 2-чи кесегини «а» пунктуна тийишлиликде Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясы **бегим этеди**:

1. Къабарты-Малкъар Республиканы Урван муниципал районуну Жер-жерли самоуправление советини предложениясы бла Айырыу комиссиясыны къауумуна кийиригген Кушхов Анатолий Хасановични Урван жер-жерли айырыу комиссиясыны оноучу къол кётюрюу эркинлигин болгъан келечисини къуллугъундан болжал заманындан алгъа эркин этергe, кесини энчи заявлениясына кёре.

2. Урван жер-жерли айырыу комиссияны къауумунда эркин этилген жерде къуллукъ бардырыу бла байламлы предложениялары алып башлауну юсюнден билдиригe.

3. Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясыны информация билдириуюню текстин къабыл кёрюргe (къошулуп бериледи).

4. Бу бегимни аламлы басма органлада кёргюзтюрге эмда «Интернет» информация-телекоммуникация сетьде Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясыны сайтында белгилергe.

Председатель **В.М. ГЕШЕВ**
Секретарь **Н.Л. БОНДАРЕВ**

Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясыны 2018 жылда 14 сентябрьде чыгъарылгъан 51/2-6 номерли бегимине тийишлиликде къабыл кёрюлген къошакъ

Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясыны Урван жер-жерли айырыу комиссиясыны къауумуна оноучу къол кётюрюу правосу болгъан келечисини эркин этилген жерине кандидатланы атлары бла предложениялары приёмуну юсюнден информация билдириую

Урван жер-жерли айырыу комиссиясыны оноучу къол кётюрюу правосу болгъан келечиси болжалдан алгъа къуллугъундан эркин этилгени бла байламлы, «Россей Федерацияны гражданларыны айырыучу эркинликлерини эмда референдумгъа къатышыргъа праволарыны баш гарантияларыны юсюнден» 2002 жылда 12 июнюда чыгъарылгъан 67-ФЗ номерли Федерал законну 26 статьясыны 6-чы пунктуна кёре, Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясы Урван жер-жерли айырыу комиссиясында оноучу къол кётюрюу правосу болгъан жанны келечисине кёргюзтюлген кандидатларыны атлары бла предложениялары приёмун башлагъанын билдиреди.

Документлени приёму бу билдириу чыкъгъан кюнден башлап 20 кюнню ичинде бу дарес бла бардырылады: РФ, КъМР, Нальчик ш., Ленин атлы проспект, 27 юй, 151 отоу, тел. 40-64-96, 40-26-88.

Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясы.

Къабарты-Малкъар Республиканы битеулю билим берген организацияларыны араларында айырыу право жаны бла «МОЙ ВЫБОР!» деген эм иги газетни республикалы конкурсуну юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясыны

БЕГИМИ

2018 жыл 14 сентябрь №51/5-6 Нальчик шахар

Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясыны 2018 жылда 2 февральда чыгъарылгъан 27/3-6 номерли бегими бла къабыл кёрюлген Айырыучуланы (референдумгъа къатышханланы) право культураларын ёсдюрюу жаны бла баш мероприятияланы, 2018 жылгъа Къабарты-Малкъар Республикада айырыуланы бла референдумланы къураучуланы юйретиуню эркин планына тийишлиликде Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясы **бегим этеди**:

1. 2018 жылны 17 сентябринден 2018 жылны 30 ноябрине дери Къабарты-Малкъар Республиканы битеулю билим берген организацияларыны араларында айырыу право жаны бла «МОЙ ВЫБОР!» деген эм иги газетни республикалы конкурсун (мындан арысында – Конкурс) бардырыргъа.

2. Конкурсну юсюнден къошумчулукъ халда кёргюзтюлген приложенияланы эмда Конкурсну эсеплерин чыгъарыу жаны бла Республиканы конкурс комиссияны (мындан арысында – Конкурс комиссия) къауумун къабыл кёрюргe.

3. 2018 жылны 20 ноябрине дери конкурс комиссиягъа Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясына Конкурсну эсеплерини, хорлагъанланы эмда призёрланы кандидатураларыны юсюнден билдиригe.

4. Конкурсну бардырылыуу бла байламлы къоранчланы Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясы айырыучуланы (референдумгъа къатышханланы) право культураларын ёсдюрюу эмда 2018 жылда Къабарты-Малкъар Республикада айырыуланы эмда референдумланы къураучуланы юйретиу ишлеге бёлген ахчасындан жалчытыргъа.

5. Бу бегимни Къабарты-Малкъар Республиканы Жарыкъландырыу, илму эм жаш тёлюню ишлери жаны бла министерствосуна, Къабарты-Малкъар Республиканы жер-жерли айырыу комиссияларына жиберигe.

6. Бу бегимни аламлы басма органлада кёргюзтюрге эмда «Интернет» информация-телекоммуникация сетьде Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясыны сайтында белгилергe.

7. Бу бегимни толтурулгъанына контрольну Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясыны секретары Н.Л. Бондаревни боюнуна салыргъа.

Председатель **В.М. ГЕШЕВ**
Секретарь **Н.Л. БОНДАРЕВ**

Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясыны 2018 жылда 14 сентябрьде чыгъарылгъан 51/5-6 номерли бегимине тийишлиликде къабыл кёрюлген 1-чи къошакъ

Къабарты-Малкъар Республиканы битеулю билим берген организацияларыны араларында айырыу право жаны бла «МОЙ ВЫБОР!» деген эм иги газетни республикалы конкурсуну юсюнден

БОЛУМУ

1. Битеулю положениялары

1.1. Къабарты-Малкъар Республиканы битеулю билим берген организацияларыны араларында айырыу право жаны бла «МОЙ ВЫБОР!» деген эм иги газетни республикалы конкурсу (мындан арысында – Конкурс) тамблагъы кюнню айырыучуларын право культураларын ёсдюрюр, тири граждан позицияны къурар, тамата классланы окъуучуларыны эслерин айырыу процессге бурур, Къабарты-Малкъар Республикада битеулю билим берген организацияла айырыу право жаны бла информация базаны жарашдырыр ючюн бардырылады.

1.2. Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясы эм жер-жерли айырыу комиссияла бирлешип 2018 жылны 17 сентябринден 2018 жылны 30 ноябрине дери Конкурсну эки урумгъа ётдюрлюкдюле.

1.3. Конкурсну эсеплерин чыгъарыр ючюн Республиканы конкурс комиссия (мындан арысында – Конкурс комиссия) къуралады, аны къууму Къабарты-Малкъар Республиканы бегими бла къабыл кёрюледи.

1.4. Конкурсну бардырылыууну финанс эмда методика жалчытылыныыу Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясыны боюнундады.

2. Конкурсну къурау

2.1. Конкурсха Къабарты-Малкъар Республиканы битеулю билим берген организацияларыны 9-11 классларыны окъуучуларындан къууулланы къатышыр онглары барды.

2.2. Конкурсну биринчи урумун (2018 жылны 17 сентябринден 2018 жылны 30 октябрине дери) жер-жерли айырыу комиссияла Къабарты-Малкъар Республиканы муниципал районларыны (шахар округланы) жер-жерли администрацияларыны билим бериу управлениялары бла бирге къурайдыла.

Жер-жерли айырыу комиссия ишлеге багъа бичеди эмда ючден асламысын сайламайды, ала кеслери да бу Положенияны 4.1. пунктунда кёргюзтюлген жоругълагъа тийишлиликде къуралыргъа керекдиле. Сайланнган конкурс ишле жер-жерли айырыу комиссияны сопроводительный письмосу бла, анда Конкурсха жиберилген ишлени битеу да саны, андан сора да, Конкурсну экинчи урумунда кёргюзтюллюк ишлени саны белгиленеди, 2018 жылны 30 октябринден кеч къалмай (жиберилген кюн почта бёлюмню штемпелине кёре тохташдырылады) Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясына бу адрес бла жетдирилирге тийишлидиле: Нальчик ш., Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну юйю, Ленин атлы орам, 27-чи юй.

2.3. Экинчи урумунда (2018 жылны 30 октябринден 2018 жылны 20 ноябрине дери) Конкурс комиссия Конкурсну биринчи урумунда хорлагъан ишлеге къарайды.

3. Газетни макетине излеме

3.1. Газетни макети алынады (школ басма издание), анда бу материалла болургъа тийишлидиле:

- «Дорога молодым!», «Сегодня – школьник, завтра – избиратель», «Честь. Долг. Совесть», «Что значит быть патриотом?», «Будущее за нами!», «Думай! Действуй! Выбирай!», «Молодёжь и закон», «Моя страна – мой выбор», «Будущее России в наших руках» деген темалагъа статьяла;

- школ самоуправление органыны тийишли партиядан депутатха кандидатыны агитация материалы;

- айырыу процессге къатышханла, жаш эм энгиги айрыучула бла интервью;

- мектепде, элде, шахарда, республикада айырыула бла байламлы проблема вопросланы ачыкълау;

- жамаат-политика жашаугъа жууаплылыкъны, айырыулагъа сейирни ёсдюрюуге жоралананнган фотоматериалла;

3.2. Конкурсха къатышханла айырыу законодательство жаны бла законла эмда башха нормативправо документле бла хайырланырыгъа боллукъдула.

3.3. Газетни чыгъарыу командагъа бёш адамдан асламы кёшогъа жарамайды:

- баш редактор – саулай да газетни чыгъарыуна жууаплы;

- редактор – кандидатны неда тийишли партияны агитация материалыны басмаланыууна жууаплы;

- корреспондентле – тийишли темалагъа жазылгъан статьялагъа жууаплыла.

4. Конкурсда эсеплеге багъа бериу

4.1. Конкурсну чегинде бу затлагъа багъа бериледи:

- бу Положенияны 3.1. пунктунда кёргюзтюлген материаллары газетни макетинде болуулары;

- газетни макетинде кёргюзтюлген материаллану айырыу законодательствода изленлеге келишиулюклери;

- газетни макетинде кёргюзтюлген материалны тюз жазылыуу;

- ишге чыгъармачылыкъ кёз къарам, аны айбатландыру, толтururуу энчилиги;

- электрон халда презентацияны болуу.

4.2. Хорлагъанлагъа бу положенияны излемлерине толу келишген чыгъармачылыкъ кёз къарам бла хазыраннган газет чыгъаралгъан къауум саналады.

4.3. Конкурс комиссия 2018 жылны 20 ноябрине дери Конкурсну эсеплерин чыгъарады эмда ачыкъ къол кётюрюу бла Конкурсда хорлагъанланы сайлайды. Конкурс комиссияны асламысы жыйылса, ол чыгъаргъан эсеплеге кертиге саналадыла.

Конкурс комиссияны оноуу аны келечилерини асламысы жыйылгъанда къол кётюргенлерине кёре чыгъарылады. Къол кётюргенле тенг болсала, оноу Конкурс комиссияны председателини къол кётюргенине кёре чыгъарылады.

Комиссия чыгъаргъан оноугъа протокол жазылады, анга Конкурс комиссияны председатели эмда секретары къол саладыла.

5. Хорлагъанланы саугъалау

Конкурс комиссия чыгъаргъан эсеплеге кёре, Конкурсда хорлагъан эм призёр командала тура этилиндиле, ала дипломла, грамотала эмда эсде къаллыкъ саугъалана бла белгиленедиле.

Конкурсда хорлагъанланы эм призёрланы саугъалау Конкурс комиссияны келечилери, республиканы асламы басма органланы ишчилери да къатышып къуранлы халда бардырылады.

Конкурсда хорлагъанлагъа эм призёрлагъа дипломланы, грамоталаны, эсде къаллыкъ саугъаланы бериллик кюн эмда жер алгъадан белгили этилинеди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясыны 2018 жылда 14 сентябрьде чыгъарылгъан 51/5-6 номерли бегимине тийишлиликде къабыл кёрюлген 2-чи къошакъ

Къабарты-Малкъар Республиканы битеулю билим берген организацияларыны араларында айырыу право жаны бла «МОЙ ВЫБОР!» деген эм иги газетни республикалы конкурсуну эсеплерин чыгъарыу республикалы конкурс комиссияны

КЪАУУМУ

Конкурс комиссияны председатели

Гешев Вячеслав Мицевич – КъМР-ни Айырыу комиссиясыны председатели

Конкурс комиссияны председателини орунбасары

Жаппуланы Мусса Хисаевич – КъМР-ни Айырыу комиссиясыны председателини орунбасары

Конкурс комиссияны секретары

Кошиев Заурбек Муаедович – КъМР-ни Айырыу комиссиясыны аппаратыны къурау-право бёлюмюню таматасы

Конкурс комиссияны келечилери:

Бондарев Николай Леонидович – КъМР-ни Айырыу комиссиясыны секретаря

Егорова Галина Фёдоровна – КъМР-ни Айырыу комиссиясыны оноуну къол кётюрюу эркинлиги болгъан келечиси

Кудаев Владимир Жантемирович – КъМР-ни Айырыу комиссиясыны оноуну къол кётюрюу эркинлиги болгъан келечиси

Чернявская Елена Викторовна – Къабарты-Малкъар Республиканы Жарыкъландырыу, илму эм жаш тёлюню ишлери жаны бла министерствосуну «Сабийлени эм жаш тёлюню чыгъармачылыкъларыны дворци» къошакъ билим берген къырал казна учреждениясыны сурат ишлеуден къошакъ билим берген педагогу

Шомахова Зарета Борисовна – «КъМР-Медиа» ГКУ-ну периодика басма, китап чыгъарыу эм полиграфия бёлюмюню таматасы

Умарланы Люаза Алиевна – «Кабардино-Балкарская правда» газетни жууаплы секретары.

Магъаналы тема

«Ишибизни къыйматы – сабийлени айныуларында»

Мени бюгюннгю ушакъ нёгерим Элбрус районну билим бериу управлениясыны специалисти Моллаланы Заретады. Аны бла школгъа дери окъутхан бёлюмлени, аланы ишлерини юслеринден сёлешгенбиз.

- Зарета Мустафаевна, баям, сабийни айныуу бла ата-аналаран да бек садиклени юйретиучюлери кюрешедиле. Нек дегенде ала гитчеле бла аслам заман оздурадыла?

- Алайды дерге да боллукъду. Бютюнда атасы, анасы да ишге жюрюген юйюрлени юсюнден айтсакъ. Ала кереклисича бир заманны неслерини жашларыны, кызларыны къатларында туруп да туралмайдыла. Толу болмагъан юйюрлени, ёксюзлени сагъынмай къойсакъ окъуна.

Мектепге дери жыл сан – ол сабийлени жашаугъа кёз къарамларыны тохташхан кезиулериди. Аны ючюн садлада ишлегенлени эслиликлерине, тёзюмлююклерине кёре болады аланы къолларында юйреннгенчиклени андан ары айныулары да. Аланы болушлугъу бла кёп затха тюшюнедиле, тенглерини ичинде кеслерин жюрютюрге да.

- Районну школгъа дери билим бериу учреждениялары заманны сурамларына кёре ишлеймидиле?

- Арт кезиуде инновациялы жангычылыкъланы кийириу эм аланы айныгъы, сабийликге тутхучлулукъ этиу, граждан институтланы мектепге дери окъутуугъа сейирлерин буруугъа тири эс бурулады. Школгъа дери билим бериуню качествосу, хар кимни да къолундан келирча болур ючюн да кёп зат этилгенди.

Байламлыкъла къурауну, бардырыуну да чеклеринде бизни педагогларыбыз регионла аралы инновациялы окъуу сетьлеге къатышадыла. Ары уа Москвадан, Санкт-Петербургдан, Калининградан, бирси шахарладан да экспертле келедиле. Аллай сынам а шёндюгюлю практикагъа тюшюнюрге себеплик береди. Андан сора да, жаш адамланы профессионал айныуларына жол ачады.

- Ол, баям, ала усталыкъларын ёсдюрюр ючюн этилген ишни жаланда бир кесегиди?

- Алайды. Арт заманда районну юйретиучюлери республика даражалы мастер-классларга, кёрмючлеге да къатышадыла. Андан сора да, «Эльбрусская переговорная площадка» жыл сайын бардырылгъан регионла аралы форумда неслерини сынамларын кёргюзтедиле. РФ-ни билим бериу системасыны деберли экспертлери аланы проектлерин сюзедиле, айныу онгларын белгилейдиле. Аллай педагог сообществолу бир бирлери бла байламлыкъла жюрютгени уа заманны излемлерине тийишлиликде ишлерге да онг береди.

- Инновациялы технологияла жаны бла жетишимлериги бардыла деп эшитгенбиз?

- Ала асламысында Тырныауз шахарны биринчи номерли лицейини «Энчи сабий» ресурс арасыны федерал инновациялы майданы бла байламлыдыла. Аны инклюзив практикада сынамы Калининградда озгъан халкъла аралы илму-практика конференцияда кёргюзтюлген эди. Бизни устазларыбыз анда дипломла, сертификатла, ыразылыкъ къагъытла бла да саугъаланнгандыла.

Сагъынылгъан ара къурагъан эм бардыргъан иш а, инклюзив окъутууну эм иги практикаларындан бирича, халкъла аралы методикалы пособиягъа кийирилгенди. Былтыр ол дагъыда «Рыбаковфонд» Битеуроссей конкурсда хорлагъанды.

Районну онтёрт билим берген учреждениясында школгъа дери окъутууну мурдорлу программасы бериледи. Мектепге дери бёлюмлени саны уа оналтыгъа жетеди. Алада тёрт жюз чакълы адам ишлейди, ол санда 186 юйретиучю, специалист эм башчылыкъ этгенле бардыла. Жаш кадрларыбыз да асламдыла. Бай сынамлары болгъанла, кёп ишлегенле аланы усталыкъны жашырынлыкъларына юйретирге хар заманда хазырдыла.

- Бюгюнлюкде районда бир талай окъуулу юйретиучю ишлейди. Аланы юслеринден айтсагъыз эди.

- Быйыл майда «Жылны юйретиучюсю-2018» деген Битеуроссей профессионал конкурсну муниципал кезиую бардырылгъанды. Анга къатышханла бийик усталыкъларын кёргюзтгендиле. Эришиюню Тырныауузны бешинчи номерли гимназиясыны школгъа дери бёлюмюню юйретиучюсю Хаджиланы Аминат хорлагъанды, призёрла уа Элбрус посёлканы орта школундан Гюлюйланы Алёна эм сагъынылгъан лицейден Наталья Анохина болгъандыла. Озгъан ыйыкъда Нальчик шахарда конкурсну регионлу этапы ётгенди. Хаджиланы Аминат эм кючлюлени санындады.

Бюгюнлюкде сабийле бла иги ишлер ючюн къаллай ышанла керекдиле?

- Бек биринчиден, балачыкъланы психологияларын эм окъутуу программаланы билирге керекди. Бек башы уа – ёсюп келгенлеге эм ишге сюймекликди. Ачыкъ айтханда, усталыкъны ёсдюрюню алгъын формалары шёндюгю жашауугъа келишмейдиле. Аны ючюн жангы амалла бла хайырланабыз: тренингле, мастер-классла, стажировкала, оюнла эм конкурсла.

Район эм эл администрацияла, ата-анала бизге къолларындан келгенича болушадыла. Бек баш муратыбыз - хар сабий садны бошагъан школда къыйналмай окъурча этиюдю. Андан сора да, юйретиучюлени ишлерини башха магъанасы да бардыла: ала ууакъ сабийлени жамауатны ичинде кеслерин ариу жюрютюрге, къылыкъгъа–ызгъа, адетге-тёреге юйретедиле.

Анатолий ТЕМИРОВ

Жетишим

Проектине - миллион сомлукъ грант

Сентябрьни жыйырманчысында Жаш тёлюню ишлери жаны бла федерал агентствону (Росмолодёжь) сайтында СКФО-ну «Машук-2018» жаш тёлю проектлерини алчыларыны тизмеси басмаланнганды. Къабарты-Малкъардан студент къыз Джулина Шихмагомедова миллионсомлукъ грант къытхады. Ол «Мир в музее» деген иши бла «Культура. Чыгъармачылыкъ. СМИ» деген номинацияда хорлагъанды. Сагъынылгъан проект Шимал Кавказда жаш тёлюню маданият хазнагъа сейирин квест-педагогика технологияланы болушлукълары бла къозгъаугъа бурулупду.

-Музейледе квестле бла оюмум билмей тургъанлай келгенди. Мен кесим аллай бош соруну бергенме: «Джулина, ахыр кере сен къачан болгъанса музейде? Нек жюрюмейсе алагъа?» Быллай проблеманы барлыгъы проектни жаратылыууна жол ачханды.Аллай ишле бла (проектле бла) кюрешгеним а жашаугъа башхача къаратады: энди проблемала бардыла деп тарыкъмайма – аланы кетериую амалларын излейме. Алай сунама, аслам жумушну грант тутхучлулукъсуз да этерге болады. Мени хорламым тамамланыллыкъ ишни онла бла керелерге онг берликди, ол а, айхай да, жаланда ихламландыргъан этеди,-дегенди ол кеси уа.

Энди Джулина проектни жашауда бардырыугъа, аны андан ары айныгъыугъа къайгъырады. Нек дегенде музейлеге билетлени сатып, Сабий юйледе жандауурлукъ квестле бардырыгъа боллукъду. Аланы къурау а бир бирге сынам берирге, волонтёр къымылдауну айныгъыргъа да себеплик этерикди. Алай бла «Мир в музее» деген жаны генди волонтёр къымылдауну жаратылыууна да онг чыгъарыкъды.

ТРАМЛАНЫ Зухура.

Жылла, адамла, къадарла

Аны аты бюгюн да айтылгъанлай турады

Жараштыланы Асланны аты къарачай халкъны эсинде къалгъанды. Аны юй бийчеси Хасанах, Хасанланы Апийни къызы эди. Къарачайлы тиширыуланы араларында биринчи болуп, Меккагъа хаж кыылыргъа баргъанды. Аны себепли, аны атына «хажи» деген сыйлы атны да къошхандыла. Аны эслилигин, акъыллылыгъын эсге ала, бурунгулу Хурзук элде бардырылгъан жыйылыулагъа да къошуп тургъандыла. Юйюрню тёрт жашлары болгъанды: Осман, Юсюп, Алий эм Жюнюс.

1855 жылда Къарачайда уллу къозгъалыу болгъанды. Жараштыланы Аслан анга тири къатышханын чурум этип, юйюрню Схауатха кёчюредиле. Бир къауум жылдан артха Хурзукга къайтыргъа эркинлик берилгенде, Жюнюсню жашлары тюрлю-тюрлю сылтаула бла артха къайтыргъа унамайдыла.

1858 жылда патчахны Кавказдагъы келечиси Орбелиянийге Жюнюс жазгъан къагъытында былай айтылады: «Къарачайдан 120 къычырымдагъы Балыкъ сууну боюнунда, Каменномост элден алты къычырым огъартын, жашау этерге эркинлик бериргизни тилейме»,-деп.

1863 жылда жазылгъан къырал къагъытда уа былай белгиленипди: «...Балыкъ сууну сол жагъасында Жараштыланы Жюнюсню юйюрю, аны бла къоншулукъда дагъыда тогъуз юйюр жашайдыла».Алайды да 1866 жылда бу жангыдан къуралгъан элчикге, бурунгулу атын къайтарып, Хабаз деп атайла. Ол жыл окъуна къырал элни санаугъа алады.

Айтхылы тарыхчыбыз Мызыланы Исмайыл ачыкъ этгенине кёре, бу жерде адамла бизни дуниягъа дери 5-7-чи ёмюрледе да жашагъандыла. Бюгюннге дери сакъланнган тарых эсгертмеле шагъатдыла: шыякыла, къошунла, доммакъ керекле.Ауруула кире, чабыууллукъ этиле, Хабаз кёп кере тюп болгъанды. 724-чю жылда араб аскерни башчысы Мерван, 725-чи жылда уа Джиррах, чабыууллукъ этгендиле. 1395 жылда АкъсакъТемир да къырып чыкъгъанды. Муну алайлыгъын араб аскерчилени табылгъан сауут-сабалары ачыкълайдыла.

Элден 10 километр огъартын Улакъ ыран деп уллу кол барды. Бусагъатда аны атын тюрлендирип Лахран дейдиле. Балыкъ боюнуна Жараштыланы ызындан Къарачайдан Чыпчыкъладан бла Созарукъладан къауум юйюр кёчгендиле. Къырал къагъытда бу къолгъа Чыпчыкъланы эллери деп жазылыпды. Алайда эл болгъаныны эски юйлени оюлгъан дуркъулары шагъатдыла.

Хабазда Жаршты улу Жюнюс сюеген юй бусагъатда да турады. Алайдан узакъ болмай уллу ат орунда ишлейди да, къарачай къумалы атланы жайып башлайды. Жюнюсню атлары тургъан демингили меким Совет властыны заманында цех болуп тургъанды.

Жюнюсню тёрт жашы болгъанды: Адилгерий, Къаплангерий, Тымма, тёртюнчюсюню атын тохташдыралмагъанма. Жашла аталарына болуша, жылкъыны саныны мингнге жетдиредиле. Жаз жылыуу келгенлей, жылкъыны кёбюсюн Ауар сырт жайлыкъда кечиндиргендиле.

Жай айланы биринде жылкъы Таза къолну ярининде сериуюн эте болгъанды. Алайдан къарасанг, Минги тау къол аяздача кёрюнеди. Анда кюн бузула башласа, аны жаууну кёп да турмай былайгъа да жетиучюдю. Бир кюн буз жауады да, жылкъы юркюп бу къолгъа кетип къоранч тюшеди. Хабазчыла алайгъа Жылкъы Кетген дейдиле.

Жараштыланы Жюнюсню къабартылы жууукълары болгъаны себепли Каменномостха (Къарма кёбакъ), терк-терк барыучу эди. Гитче къабартыгъа да алай. Аны жууукълары Кармовла бла Хагундоковладан эдиле.

Ол заманлада Къабартыда адет бар эди: бий болгъан адамгъа 1.2.3.4-чю даража берип болгъандыла. Башха миллетден чыкъгъан болса, ючюнчю даражадан бийик бермегендиле. Жюнюсню экинчи даражалы бийге санагъандыла.

Жаршты улуну ажири болгъанды. Аны бла Къабартыда, Къарачайда къууанчлагъа къатыша, чаришледе хорлай, ат юсюнде бичакъ оюн эте тургъанды. Жарсыгъа, къадары ажымлы болгъанды. Ол намаз эте тургъанлай дерти болгъан адам сыртындан ушкок бла атып ёлтюргенди аны.

1960-70 жыллада школда окъугъан заманыбызда, устазларыбыз бизни элтип, къабырны тёгерегин тазалатып: «Бу Жаршты лыны Жюнюсню къабырыды»,-деп, кёп кере айтхандыла.

2010 жылда Хабаздан Учкекеннге къыз эрге барады. Жууукъ юлюю бла бирге Къараланы Билял да барады. Киеу Жараштыладан болгъаны себепли Жюнюсню да эсгередиле. Аны къабыры Хабазда болгъанынны хапарын Билял айтады. Алты жыл мындан алгъа Жаршты лыны тукъумну адамлары келип, Жюнюсню къабырына сын таш салгъандыла. Аны суратын кёресиз.

СОЛТАНЛАНЫ Магомед.

КОНКУРС

Айырмалы насийхатчыланы санында

Бизни газетибиз бу юнледе «Жылны юйретиучюсю – 2018» деген конкурсну регион кезиую бардырылгъанын билдиргенди. Анга республиканы онюч районуну школгъа дери билим берген бёлюмлеринден, садиклеринден педагогла къатышхандыла. Ала кеслерини профессионал хазырлыкъларын эки турну, башхача айтханда уа, юч юнню ичинде ачыкълагъандыла.

Эм алгъа жюрини эм коллегаларыны алларында ишлеген жерлерини бла кеслерини юслеринден презентацияла кёргюзтгендиле. Ызы бла уа (экинчи кюн) танымагъан сабийлерине дерс бергендиле, мастер-классла да (ючюнчю кюн) бардыргъандыла. Эришиню юч кюню озгъанындан сора уа жюрини онууна тийишлиликде аны энди урумуна жетеулен сайланнгандыла: Амина Алагирова (Терк район), Зулетта Бженикова (Зольск район), Бёзюланы Светлана (Нальчик шахар); Лейла Коцева (Чегем район), Марьяна Суншева (Лескен район), Ирина Тернова (Прохладный район).

Алай бла финалгъа чыкъгъанланы санында Тырныауузны бешинчи номерли гимназиясыны мектепге дери окъутхан бёлюмюню юйретиучюсю Хаджиланы Аминат да барды. Ол кесини «Информационно-коммуникативные технологии (ИКТ)» деген темасы бла сёлешип, коллегаларына ол затланы ишинде къалай хайырланнганыны, сынамыны юсюнден хапарлагъанды.

Конкурсда ким хорлагъаны уа келе тургъан шабат кюн ачыкъланыкъды. Саугъалау Терк районну садиклеринден биринде озарыкъды. Биз да Аминат Ахматовна финалгъа ётгенине къууанабыз эмда анга, бирсилеге да жетишим тежейбиз.

МОКЪАЛАНЫ Зухура.
Суратны **ХОЛАЛАНЫ Марзият** алгъанды.

ОЮМ

Кюнлюмню тамблагъы кюню къалай къуралыр?

Кёп болмай Кюнлюмде болургъа тюшгенди. Белгилисича, 1944 жылгъа дери Малкъарны бу эски эли бек аламат жашагъанды. Аны тарыхы теренди эм сейирликди. Кёчгюнчюкден сора адамла алгъын жерлерине къайтыргъа эркинликлери болмагъаны бла байламлы, ала жангы тийреде эл тохташхандыла. Таматала ата-бабаларыбызны журтларын заман толусунчай ояр, чачар, жокъ этер деп жарсып тургъандыла. Кертиси бла да жылдан-жылгъа юйлени хуналары оюла бара эдиле.

Насыпха, Огъары Малкъардан чыкъгъан бизнесменле журтларын жангыртып башлагъандыла. Бу ишни магъанасы чексиз уллуду. Неге дегенде эски журтларыбыз таулупла Кавказда къалыубала дуниялдан бери жашагъанларына шагъатлыкъ этедиле. Бизни къалаларыбыз, кешенелерибиз, таш юйлерибиз миллет байлыгъыбыздыла. Огъары Малкъар республикада, Россейде да туристлеге белгили жер болгъанды щёндю. Келгенлени саны ёсюп барады. Аны бла бирге башха проблема чыгъады: эски элибиз тазалай сакъланырмы келлик тёлюлеге?

Жарсыугъа, бир-бир туристле ол тийиреде аш ашагъан бла чекленмей, ичген да этедиле. Алай Кюнлюмде жашагъанланы асламысы Азияда къыйынлыкъла кёрюп, ёлгенлерин эсге алсакъ, ичги аланы тыпырларында айланмазгъа кереклиги кимге баям болады. Бир-бир кюнлюмчюлени къабырлары окъуна жокъду.

Да сора тыш жерде, сюргюнде басдырылмай къалгъан адамланы юйлеринде биреуле ичип олтургъанлары тюзмюдю? Ол гюнях тюйюлмюдю? Бу сорулагъа жуап болгъанын барыбыз да ангылайбыз. Гюнях ды. Эски элни ичинде туристлеге деп къылыкъ-ыз мардала жазылгъан плакатла болургъа керекдиле.

Дагъыда бу бизни барыбызгъа да бек тизгин бла байламлы проблема да бардыа. Хау, бери келгенле олтурурча шинтикле салынгнганлары бек огъурлу ишди. Алай аланы къатларында кир-кипчик атарча орунла жокъдула. Аны хатасындан суу ичгенле шешаларын, аш ашагъанла пластик табакъларын жерге атып кетедиле. Къысха заманны ичинде багуддан толтуруп кюорыкъдыла. Ол алай болмаз ючюн, тазалыкъ сакълар амалла къурарга керекди.

Тыш къыраллада, Кюнлюмча, эски эллеге, Абай къалача эсгертмелеге туристле хакъсыз бармайдыла. Хар бирини къолунда билети болады. Бизде да кёпюрден ётген жерде касса салынса къалай боллукъ болур эди? Тюшген ахча тийирени таза тутар ючюн къоратылыр эди.

Сёзсюз, мындан ары да Огъары Малкъарны кёрюрге сюйгенле кёпден-кёп боллукъдула. Бизни республикада эм Кавказда мамырлыкъ болса, кесибизни эм тыш къырадлаган келгенлени саны ёсерикди. Аны бла байламлы элибизден кесибизни адамларыбыз гидле болсала иги боллукъду. Не десенг да, тыш адамла тарыхыбызны тынгылы эм терен билялыкъ тюйюлдюе.

Малкъарлыла бек ачыкъ, огъурлу, кючлю адамладыла. Элде турист бизнесни кеслерини къолларына алырла деп ийнаныр чады.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

Жамауат

Нарсанада Солженицинге эсгертме сюегендиле

Нарсанада Александр Солженицин туугъанлы 100-жыллыгъына атап эсгертме тохташдыргъандыла. Скульптураны белгили уста Зураб Церетели этгенди эмда шахарчылагъа саугъалагъанды. Беш метр бийиклиги болгъан жазыучу Вокзальный орамда, Кисловодскени тарых арасында, ол ёсген юйден жууукъда сюеледи.

Мында жашагъанланы бирбирлери эсгертмеге ыразы болмагъанларын билдиргендиле. Аланы акъылларына кёре, Солженицинни ёмюрлюкге эсде къалдырыргъа тийишли тюйюлдю, аны чыгъармаларын мектеп программдан кетерирге керекди – ала ётюрюклюдюле, къыралыбызны аманлайдыла. Башхала скульптураны кесин жаратмайдыла.

- Бу башха планетадан келген бла дин къуллукъчуну къатышыды, - деп жазгъанды социал сетьледе биреулен. Ол кёжюр къоллагъа эмда жазыучуну саныны кесеклерини келишиусюзлюгюне эс бурады.

- Айтхылыкъ Церетелини бу ниет къалай келгенди башына. Ол Нобель премияны лауреатын апостол этгенди, ушагъыусуз кийим кийдирип, сейирлик къолларын силкиндириу бла.

Эсгертмени орнатханга не эстетика, не ниет жана бла сёгюу салыугъа ыразы тюйюлдюле.

- Ол Нарсананы сыйлы гражданыды, Нобель премияны лауреаты, - дегенди шахар Думаны председателини орунбасары Андрей Иванов. – Хау, чыгъармачылыгъы жангыз бир магъаналылы тюйюлдю. Озгъан ишлеге кёз къарамы да алай. Болсада монументни къатында жер энтта бир солуу зона ачылыр. Неси аманды аны?

Айтыргъа, бу эсгертмени юсюнден сюзюу баргъан кезиуде «Комсомольская правда-Ставрополь» деген эфирде биз тынгылаучуладан, Нарсанагъа доммакъ Александр Исаевич Солженицин керекмиди огъесе угъай деп соргъан эдик. Оюмлада тюрлю-тюрлюлюк кёзге урунгнганды. Бирле аны фахмулу жазыучугъа, эркинлик, демократия ючюн жаны-къаны бла кюрешгеннге санагъандыла, башхала – ол Иудады, Россейни душманыды деп жууалагъандыла.

- Церетелини эсинде Солженицин къаллай къалгъан эсе да, аллай сыфат къурагъанды. Тул бийчеси эркинлик берген эсе, бу эсгертмени салыргъа, сора ол жаратханы, - дегенди сёкгенлеге скульпторну болушлукъчусу Сергей Шагулашвили.

Евгения СОКОРЕВА.
«Комсомольская правда» газет.

Акция

Башхаланы къайгъысын кёре

Кёп болмай Къабарты-Малкъар къырал университетде республиканы автоспорт федерациясыны «Автодонор» жамаат биригиюню эм студентлени да башламчылыкълары бла «Мы не проливаем кровь – мы ею делимся» деген акция бардырылгъанды.

Ол кюн эрттенликде тогъуз сагъатдан тюше дери къан берген жеринден тепдирилген станиция ишлегенди. Анга онсегиз жыллары толгъан саулукълу, къолларында паспортлары болгъан элли адам къатышханды.

Сентябрьни хар ючюнчю орта кюнюнде Халкъла аралы жаш донорну кюню белгиленеди. Бу жол ол Адыгланы кюнюне тюшгени ючюн бир кюн артха кёчюрюлгенди. Жыл сайын къан берирге сюйгенлени саны кёпден-кёп бола барады. Белгилисича, къан не заманда да изленнгенлей турады. Ол себепден жамаат бу проблемагъа эс бурургъа юйренирге керекди.

Быйылгъы жыл бла акция тогъузунчу кере ётгенди. Алай эсе уа, жаш адамла тогъузунчу кере кимни эсе да жашауун сакъларгъа болушхандыла.

Бизни корр.

Зоопарк

Жаныуарлагъа, келгенлеге да - къолайлы халла

Нальчикни зоопаркын жокълагъанлы тёрт жылгъа жуукъ бола эди. Тюзюн айтсам, ары барыргъа артыкъ бек да сюймейме. Жаныуарлагъа, ала жыртхыч болгъанларына да къарамай, тар чалдишлени ичинде олтургъанлары ючюн Жюз сом берип, ичине киреме. Тюрлю-тюрлю тауукъла, къанатлыла, башха жаныуарла тургъан жерле да мени бир бек къуандыргъандыла, кёлюмю кётюргендиле.

Къанатлыла болгъан жерде шинтикле да бардыла, анала,

жаным аууйду. Алай анда арт жыллада хар зат да иги жанына тюрленнгенин эшитип тургъанма. Бир кюн а кеси кёзюм бла кёрюрге сюйгенме.

Уллу къабакъ эшиклени аллында гюлле, хар зат да тап. Жаныуарлагъа саугъа этергеге ыразы эсенг, кассада билетни алгъан кезиуде энчи пакетни да сатып табаргъа боллукъса. Анда уа хобуста, чюгюндюр, быхы, дагъыда башха ашарыкъла бардыла. Зоопаркны ичи бла ёрге озсанг а, аллынгда уллу кёл. Анда къазла, къанкъазла, пеликанла да бардыла.

Бир кесек сол жаныракъ буруланг а, ары келген сабийле эрикмезча – аттракцион. Ол дайым да ишлегенлей турады. Кёлню юсюнде уа дагъыда агъач юйчюк. Ары кир да чай, кофе ич, олтуруп солу да чыкъ. Энди зоопарк уллуну, гитчени да кесине тартады, ары адамла аслам келедиле.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Суратланы автор алгъанды.

УФСИН

Жангылгъанланы тюз жолгъа салыр ючюн

КЪМР-ни УФСИН-нинде уголовно-толтуруучу инспекциясында къуллукъ этгенле «Россейни сабийлери – 2018» ведомствола аралы комплекс оператив-профилактика операцияны экинчи кезиуюн бардырыгъандыла. Аны бла байламлы тюбешиуге, бу ведомствода къуллукъ этгенледен сора да, наркология диспансерни сабий врачы Татьяна Нагорная, Ич ишледе акъылбалыкъ болмагъанланы ишлери жаны бла тамата оперуполномоченный Ирина Давыдова да къатышхандыла. Ары аманлыкъ ишэтип, тутулуп тургъан сегиз акъылбалыкъ болмагъан эмда аланы бир кауумларыны атааналары да келгендиле.

Аны магъанасы жашланы бла къызланы кеслерин тап жюртюрге юйретиу, тютюнчи, наркотикле адамны санына-чархына къаллай заран келтиргенин ангылатыу болгъанды. Андан тышындан да, врачла тутмакъда тургъанла, атларын ачыкъ этмей, диспансерге келип, медицина жаны бла болушлукъ алыргъа болукъларын айтхандыла.

Былайда чертирге тийишлиди, уголовно-толтуруучу инспекция эмда наркология диспансер бир бири бла байламлыкъда ишлейдиле. Ичгиге, наркотиклеге алданнган тутмакъла бла профилактика эмда психокоррекциялы жумушланы дайым да бардырылгъанлай турадыла.

2018 жылны тогъуз айыны ичинде бирге талай иш бардырылгъанды. Аланы кезиуюнде сюд этилип тургъан акъылбалыкъ болмагъанла эмда аланы ата-аналары бла келир заманда тамамланырыкъ жумушланы юсюнден сёлешиннгенди.

Акъылларын ахшы къууумлагъа бура

Къабарты-Малкъарны УФСИН-ни 4-чю номерли тюзетиучю колониясында олтургъан тиширыула бош заманларын хайырлы ётдюрюрча этиуге энчи эс бурулады. Анда жамауатны бу къауууму чыгъармачы, къол усталыкъ фахмуларын айнытыр ючюн онгла къуралыпдыла.

Учреждениянда къол усталаны эмда техника чыгъармачылыкъны кружоклары ишлейдиле. Алада тиширыула эшиу эшерге, тигерге, накъышла салыргъа, дагъыда кёп башха усталыкълагъа юйренедиле. Андан сора да, китап сюйгенлени клубу, кабель телевидениясы студиясы да бардыла. Бу кружоклагъа жюрюгенлени саны элли адамдан асламды. Алагъа башчылыкъны отрядланы начальниклери этедиле.

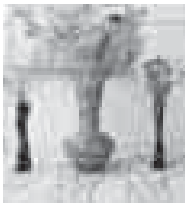

-Тутмакъланы культура-аслламлы жумушлагъа къатышылары аланы мында тургъан заманларында тапсыз ишле этиуден айырады, айныргъа кеслерин ол неда башха жаны бла фахмуларын ачыкъларгъа болушады,-деп чертеди 4-чю номерли тюзетиучю колонияны начальниги Бийланы Хафисат. Андан сора да, мында алгъан усталыкълары, эркинликге чыкъгъанларында да башларына жарар, деп да кёшханды ол.

Марзият АДИЛОВА.

Спорт

Танг умутла туудургъан штангачы

Талай заман мындан алгъа ауур атлетикадан даражалы эришиулегге Элбрусдан кёп штангачыла къатыша тургъандыла. Ала майдалланы къыралда, Европада, дунияда, ол угъай Олимпиадалада окъуна къытхандыла. Алай, белгилисича, спорт жашау узун болмаучуду, бютюнда аллай айтхылыкъ атлетчиледе.

Уллу ауурлукъла кётюргенлери, саулукълаына чып дайым тюшгени артда кеслерин билдирмей къоймайдыла. Эртте-кеч болса да, ала уллу спортдан кетедиле. Алгъа заманлада атлары эшитилип тургъан гёжефлерибиз – Олимпиада оюнланы эки кере призёру Аккайланы Хаджимурат, спортну халкъла аралы усталары Созайланы Мухаммат, Василий Половников, Геккиланы Таукъан, Аслан Бидеев, Сараканы Расул, Рагнета Карданова эм башхала – бюгюн эришиулегге къатышмайдыла.

Алай бла Элбрус районну олимпиада резервли спорт школундан абадан спортчуланы араларында умутландыргъан Россейни 2013 жылда чемпиону, спортну халкъла аралы устасы Мартин Сабанчиевди. Ол алгъаракъла Россейни Дондагъы Ростовда ётген чемпионатында 105 килограмм ауурлукъ къауумда «кюмюшню» алгъанды.

- Кертисин айтханда, биз Мартин жетишимлирек боллугъун сакълай эдик, - дейди аны биргесине эришиуге баргъан, районну спорт комитетини башчысы, Россейни сыйлы тренери Жаппуланы Магомет. – Ол саулугъу къоймай юч жылны эришмей тургъанды. Бу чемпионатха ол тынгылы хазырланнган эди, уллу ауурлукъну кётюрюрге, хорлам ючюн кюреширге да амала бар эди. Болалмагъанды. Нек? Сылтау гёжеф хар упражнениядa да бирер халат жибергенindеди. Штанганы сермеп алыуда жангылгъанлыкъгъа, эм уллу ауурлукъну кётюргенди. Алай тюртюп алыуда техника халат этгени уа «алтын» къоллу болургъа къоймагъанды. Эсеплеге кёре Мартин, битеу да 380 килограммны кётюрюп, кюмюш майдал бла къайтханды.

Ростовдагъы чемпионат быйыл Мартинни экинчи даражалы эришиую болгъанды. Ары дери ол Сочиде Россейни кубогунда, 374 килограммны кётюрюп, «кюмюшню» къытханды.

Чемпионатдан сора къыралны дунияны чемпионатына барлыкъ командасыны къауууму къуралгъанды. Россейни эр киши жыйымдыкъ командасыны баш тренери Олег Писаревский 16 спортчуну Сочиге жарау этиу жыйылыулагъа чакъыргъанды, аланы араларында Мартин Сабанчиев да барды.

Россейли атлетлегге халкъла аралы эришиулегге къатышыргъа бир жылгъа чек салыннган эди, аны болжалы 19-чу октябрьде бошалады. Алай бла бизни гёжефлерибиз къарыуларын, усталыкъларын да дунияны чемпионатында кёргюзталлыкъдыла. Ала неге жетиширлерин а артда кёрюрбюз.

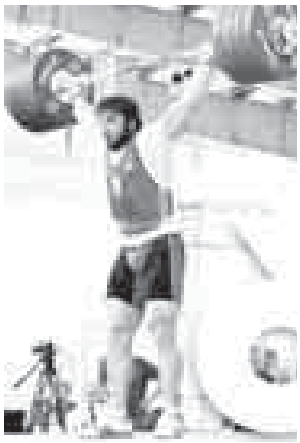

Анатолий ТЕМИРОВ.

СУРАТДА: Мартин Сабанчиев.

ФУТЗАЛ

«ЭСТЕТ» - республиканы чемпиону

Бу кюнледе футзалдан республиканы чемпионатыны ахыр матчлары болгъандыла. Биринчилик ючюн 13 команда кюрешгендиле. Алгъа командала барысы да бир бирлери бла ойнагъандыла.

Артда къытхан сегиз команда тюбешгендиле, хорлатханла оюндан чыгъып баргъандыла. Биринчи жерни алгъан командагъа уа эки кере къытаргъа керек болгъанды. Алай бла къызыу матчлада республиканы футзалдан чемпиону дегет ат «Эстетге» берилгенди. Экинчи жерге - «Бравис», ючюнчюге уа УФСИН-ни командасы чыкъгъандыла.

Чемпионатны джентельмени Астемир Тохтабиев болгъанды, эм иги футболчугъа – Ислам Лампежев, эм иги вратарьгъа - Залим Тохов, эм иги чабыуул этиучюге - Азамат Фицев, эм иги арбитрге уа Отарланы Тамерлан саналгъандыла, деп билдиргендиле регионну футзалдан ассоциациясындан.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

САУЛУКЪ

Чапхандыла, турникде тартылгъандыла

Яникой элни школунда сабийлени спорт бла кюрешиулерине эм саулукълу жашау бардыруларына аслам эс бёлюнеди. Аны бла байламлы анда Саулукъну кюнюн белгилейдиле. Ол ишге окъуу учреждениянны таматалары бла бирге элни имамы Элеккуланы Хасан хажи да уллу къыйын салады.

Тёреде болуучусуча, спорт эришиулегге 5-11-чи классланы келечилери къатышхандыла. Жыл санларына кёре, ала тюрлю-тюрлю эришиулегге къошулуп, къарыуларын кёргюзтгендиле. Жашла бла къызла чабышыуда, аркъан тартыуда, турникде эм дагъыда кёп башха тюрлюсюнде кюрешгендиле.

Алай бла, бир ненча заман баргъан эришиуде биринчи жерни 11 «б» классны командасы алгъанды. Экинчи жерге 5 «б» класс чыкъгъанды. Ючюнчюле уа 7 «б» классны къызчыкълары бла жашчыкълары болгъандыла. Хорлагъанла дипломла эм кубок бла саугъаланнгандыла.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.

УЧРЕДИТЕЛЬЛЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ:
ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редакторну орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редакторну орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь),
МОКЪАЛАНЫ Зухура,
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
УЛБАШЛАНЫ Мурат

ТЕЛЕФОНЛА:
Редакторну приёмныйи - 42-63-01.
Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82.
Жууаплы секретарь - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

РЕДАКЦИЯНЫ БЁЛЮМЛЕРИ:
Политика эм право - 42-24-02, 42-67-68.
Экономика - 42-66-73.
Культура - 42-66-76.
Социал ишле - 42-75-82, 40-59-18.
Курортла, туризм эм спорт - 40-39-93, 42-66-71.
Окъуучула бла байламлыкъла жюрютюу эм жазылыу - 42-37-94.
Энчи корреспондент - 42-68-72. Тилмачла - 40-28-97.
Операторла - 40-28-49, 42-39-65.

Редакция авторла бла къагъат жюрютмейди.
Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артха къайтарылмайдыла.
Газетде басмаланнган материаллада айтылгъан оомла редакцияны оюму бла келишмегге боллукъдыла. Алада айтылгъан хар зат ючюн Россей Федерациясы Басманы юсюнден законуна тийишлиликде материалланы авторлары кеслери жууаплыдыла.

Редакция авторладан 400 газет тизгинден (машинка бла жазылгъан 5-6 бет) кёпню алмайды.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликлерин къоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.
Регистрация номер —ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газетни басмагъа "КЪМР-Медиа" ГКУ-ну компьютер службасы хазыр эттенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланнганды.
Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Газетлени нелерине тапдырыу ючюн КЪМР-ни почта связыны федеральный Управлениясы жууаплыды.
Телефон: 76-01-21

Газетлени розницагъа сатыу ючюн КЪМР-ни "Роспечать" акционер обществосу жууаплыды.
Телефон: 42-69-34

Газет айыкъда юч кере чыгъады - геуюрге, орта, шабат кюнледе.

Номерге графикге кёре 19.00 сагъатда къол салынады.
20.00 сагъатда къол салынгъанды

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:
Тикаланы Фатима - дежурный редактор; Кучукланы Сафинат, Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретарьны орунбасарлары; Зезаланы Лида - (1,2-чи бетле), Ахкебекланы Жаннета - (3-чю бет), Токумаланы Салим - (4-чю бет) корректорла.

Тиражы 1421 экз. Заказ № 950
Багъасы 10 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5
электрон почта:
elbor_50@mail.ru